

ИЗВЕШТАЈ
од програмскиот надзор (мониторинг) на програмата на
ТРД ТВ СИТЕЛ ДООЕЛ Скопје
емитувана за време на изборната кампања за Претседателските и за
Предвремените парламентарни избори 2014 година Република Македонија
- од 24 март до 25 април 2014 година - Агенција за аудио и аудиовизуелни
 медиумски услуги - СКОПЈЕ

Утврдени прекршувања:

Член 75 став 1 од Изборниот законик

Примено: 09.05.2014			
Орг. единица	Број	Прилог	Вредност
10	2688/2	1	

Според член 75 став 1 од Изборниот законик („Службен весник на Република Македонија“ бр.: 40/06, 63/08, 136/08, 148/08, 155/08, 44/11, 51/11, 142/12, 31/13, 34/13 и 14/14), радиодифузерите што одлучиле да ги покриваат изборите, се должни тоа да го прават на правичен, на избалансиран и на непристрасен начин во својата вкупна програма.

Во член 75-а став 1 точки а. и б. се утврдени начините на кои радиодифузерите ќе обезбедат избалансирано покривање на изборите во сите облици на изборно медиумско претставување. За избор на претседател на Републиката, избалансирано покривање се обезбедува во согласност со принципот на еднаквост за сите кандидати за претседател и во првиот и во вториот круг од изборите, а за избор на пратеници во Собранието на Република Македонија - во согласност со принципот на пропорционалност според бројот на потврдени листи на кандидати за пратеници.

Опис на прекршувањето:

Спротивно на член 75 став 1 од Изборниот законик, **ТРД ТВ СИТЕЛ ДООЕЛ Скопје** не обезбеди избалансирано и непристрасно покривање на изборната кампања на сите учесници во изборниот процес за Претседателските избори, во периодот од 24 март до 25 април, и за Предвремените парламентарни избори, во периодот од 5 до 25 април 2014 година.

Во првиот изборен круг за Претседателските избори, изборното медиумско претставување во двата дневника од 19 и од 23:15 часот беше во функција на Горге Иванов, претседателскиот кандидат на Коалицијата „За подобра Македонија“ предводена од ВМРО ДПМНЕ, бидејќи за него ТВ Сител квантитативно одвои 1 час 33 минути и 58 секунди, а за другите претседателски кандидати: Стево Пендаровски (Коалиција на СДСМ) – 32 минути и 32 секунди; за Илјаз Халими (ДПА) – 20 минути и 22 секунди; за Зоран Поповски (ГРОМ) – 20 минути и 46 секунди.

Во вториот изборен круг за Претседателските избори, во истите анализирани термини за централните ТВ дневници, Горге Иванов беше застапен со вкупно – 1 час 2 минути и 52 секунди, а Стево Пендаровски со вкупно – 8 минути и 41 секунда.

Од квалитативен аспект, коментарите на ТВ Сител во врска со изборниот настап на Стево Пендаровски, кандидатот на Коалицијата предводена од СДСМ, беа со негативен тон, врамени во негативен контекст.

За Предвремените парламентарни избори, во дневно-информативните емисии од 19 и од 23:15 часот, ТВ Сител не го почитуваше принципот на пропорционалност - според бројот на потврдени листи со кандидати за пратеници. Односно, најмногу информативно време ѝ отстапи на Коалицијата предводена од ВМРО ДПМНЕ – 5 часа 36 минути и 12 секунди, додека за

другите учесници во изборната кампања што имаа потврдени пратенички листи во сите 6 изборни единици, беа издвоени значително помали минутажи: за СДСМ и Коалицијата – 32 минути и 44 секунди; а за ДУИ – 22 минути и 49 секунди. ДПА, која има потврдени пратенички листи во 5 изборни единици, во ТВ дневниците беше застапена со – 19 минути и 27 секунди.

Од квалитативна гледна точка, ТВ Сител експлицитно негативно ја третираше изборната платформа на опозициската коалиција предводена од СДСМ.

Анализа:

Методолошки напомени:

Согласно Методологијата за мониторинг на изборното медиумско претставување преку радио и телевизиските програмски сервиси за време на изборни процеси (пречистен текст) бр. 01-895/1 од 07.02.2014 година, предмет на мониторинг беше вкупната емитувана програма на радиодифузерот, а анализата беше фокусирана врз облиците на изборно медиумско претставување - дневно – информативните емисии (вести), посебните информативни емисии жанровски реализирани како интервјуа, дебати или ТВ/радио соочувања, актуелно-информативните програми, актуелно-информативните програми со документаристички пристап и тематските специјализирани информативни програми, како и облиците на директен пристап до избирачите какви што се бесплатното политичко претставување и платеното политичко рекламирање. Исто така, се анализираше содржината и на емисиите што не се поврзани со изборите доколку во нив учествуваат или се појавуваат учесници во изборна кампања и/или претставници на органите на власта, на државните институции и организации и на правните и на другите лица на кои со закон им е доверено вршење јавни овластувања.

Се анализираа две изданија на вести емитувани меѓу 16:00 и 24:00 часот, во кои има најмногу информации за изборната кампања, односно, конкретно вестите на ТВ Сител од 19 и од 23:15 часот. При анализата се користеше техниката анализа на содржина, која дава и квантитативни и квалитативни показатели за медиумското покривање на кампањата за изборите. Освен ова, во случаи кога беше потребно да се изврши подетална квалитативна анализа (на пример за тонот и врамнувањето на прилогот) се користеше и дискурзивна анализа. Квантитативниот аспект се однесува на обемот или времето што радиодифузерот го одвојува во вестите за активностите на некој кандидат или учесник во изборна кампања, а квалитативниот на приодот изразен преку начинот на врамнување на прилозите или преку 'тонот на известувањето' (позитивен, негативен и неутрален). Другите прашања се однесуваат на: начинот на известување за активностите на органите на власта, објавувањето резултати од испитувања на јавното мислење, одвојувањето и означувањето на коментарите и за евентуалното емитување 'говор на омраза'.

Квантитативната анализа на избалансираноста во известувањето подразбира мерење и категоризирање (кодирање) на прилозите поврзани со активностите на учесниците во изборната кампања, прилозите за активностите на органите на власта во периодот на изборната кампања, редакциските осврти на изборната кампања, редакциските прилози и кусите коментари за кандидатите, политичките партии или претставниците на власта, прилозите со анкети од испитување на јавно мислење итн. Како основа за оценка на избалансираноста во вестите се земаат пред сè прилозите кои се однесуваат

на кампањата - конвенции, митинзи, средби, прес-конференции и сл. Притоа, се има предвид интензитетот на активностите во рамките на кампањите. Дополнително, како квалитативен аспект на избалансираноста, се мерат и бројот и вкупното времетраење на директните обраќања што радиодифузерот им ги овозможува на учесниците во изборната кампања, на кандидатите или на претставниците на власта.

Во првиот круг од Претседателските избори 2014 година имаше четворица кандидати за претседател и тоа: Ѓорге Иванов предложен од 30 пратеника, поддржан од ВМРО ДПМНЕ, Стево Пендаровски предложен од 30 пратеника, поддржан од СДСМ, Илјаз Халими предложен од група избирачи, поддржан од ДПА и Зоран Поповски, предложен од група избирачи поддржан од ГРОМ.

Во вториот круг од Претседателските избори 2014 година имаше двајца кандидати: Ѓорге Иванов предложен од 30 пратеника, поддржан од ВМРО ДПМНЕ и Стево Пендаровски предложен од 30 пратеника, поддржан од СДСМ.

Учесници во изборна кампања за Предвремените парламентарни избори 2014 година беа: со потврдени листи за кандидати за сите шест изборни единици на територијата на Република Македонија - Коалицијата предводена од ВМРО ДПМНЕ, Коалицијата предводена од СДСМ, ДУИ, Коалицијата Достоинство за Македонија ДПМНЕ, ВМРО Народна партија, Коалиција ГРОМ, Коалиција за позитивна Македонија и Социјалдемократска партија на Македонија (СДПМ); со потврдени листи за кандидати за пет изборни единици на територијата на Република Македонија – ДПА и Народно движење за Македонија (НДМ), со потврдени листи за кандидати за четири изборни единици на територијата на Република Македонија - Национална демократска преродба (НДП) и Партијата за Европска иднина (ПЕИ); со потврдени листи за кандидати за две изборни единици на територијата на Република Македонија - Партијата за економски промени 21 (ПЕП 21) и со потврдена листа за кандидати за една изборна единица на територијата на Република Македонија - Партијата за демократски просперитет (ПДП).

ПРЕТСЕДАТЕЛСКИ ИЗБОРИ 2014 ГОДИНА

Прв круг од изборната кампања (од 24 март до 11 април)

Дневно-информативни емисии

Во анализираните изданија на дневно – информативните емисии на ТВ Сител, на првиот круг од Претседателските избори му беше посветено вкупно време од - 14 часа 15 минути и 12 секунди, при што е евидентирана драстична неизбалансираност во дистрибуцијата на минутажите меѓу претседателските кандидати. Известувањето е концентрирано врз активностите на Ѓорге Иванов, кандидатот на Коалицијата „За подобра Македонија“ предводена од ВМРО ДПМНЕ, за чија кампања се издвоени – 1 час 33 минути и 58 секунди. За кампањата на Стево Пендаровски, кандидатот на СДСМ, отстапени се – 32 минути и 32 секунди, за Илјаз Халими, кандидатот на ДПА - 20 минути и 22 секунди, а за Зоран Поповски, кандидатот на ГРОМ – 20 минути и 46 секунди.

Политички субјект	Траење
Ѓорге Иванов	01:33:58
Стево Пендаровски	00:32:32

Илјаз Халими	00:20:22
Зоран Поповски	00:20:46
Коалиција СДСМ и др.	00:51:37
Коалиција ВМРО ДПМНЕ и др.	03:46:26
ГРОМ – Граѓанска опција за Македонија	00:18:38
Коалиција ГРОМ	00:08:07
ДПА – Демократска партија на Албанците	00:21:07
ДУИ – Демократска унија за интеграции	00:27:31
ВМРО НП – ВМРО Народна партија	00:02:18
АПМ – Алијанса за позитивна Македонија	00:03:52
Коалиција за позитивна Македонија	00:03:29
Либерална партија	00:01:39
ПДП – Партија за демократски просперитет	00:00:33
СДУ – Социјалдемократска унија	00:01:13
ДОМ – Демократска обнова на Македонија	00:01:35
Влада на РМ	02:13:24
Органи на државната управа	00:40:38
Локална самоуправа	00:13:16
ДИК и други органи	00:06:33
Други субјекти	01:53:20
Без субјекти	00:12:18

Вкупно = 12:15:12

Непочитувањето на принципот на – еднаквост во медиумскиот третман на претседателските кандидати, во двата централни дневника на ТВ Сител за периодот од 24 март до 11 април, се покажува и преку времето отстапено за нивното – директно обраќање, односно преку минутажа за емитуваните аудиовизуелни цитати од промотивните претставувања пред гласачите. Во овој статистички показател Ѓорге Иванов е застапен со вкупно половина час, а Пендаровски, Халими и Поповски – заедно, добиле време од 20 минути.

ТВ Сител - Структура на директните обраќања

Субјект	Обраќања	Праќење
Ѓорге Иванов	30	00:30:29
Стево Пендаровски	15	00:07:30
Илјаз Халими	19	00:05:58
Зоран Поповски	15	00:06:20
Коалиција ВМРО ДПМНЕ	78	02:10:01
Коалиција СДСМ	12	00:07:12
ДПА	17	00:05:02
ГРОМ	10	00:03:48
Коалиција ГРОМ	4	00:02:07
ДУИ	15	00:07:02

Вкупно = 04:17:27

За претседателскиот кандидат Стево Пендаровски, ТВ Сител известуваше со негативен тон и во негативен контекст, главно поврзувајќи ја неговата одвоена изборна кампања со критикуваната платформа за изборниот настап на СДСМ и Коалицијата. Ваквиот пристап е евидентен од содржината на следниве емитувани коментаторски прилози:

- 24 март (19:16:59 – 19:19:58) – наслов: **„Револт кај делегатите на СДСМ поради листите на кандидати за пратеници“**;
- 28 март – (19:19:55 – 19:22:28) - наслов: **„Скандали го тресат СДСМ“**;
- 29 март – (19:02:14 – 19:06:29) - наслов: **„По бурните реакции на СДСМ, Заев денеска ја смирува ситуацијата – тој ќе биде кандидат за премиер“**;
- 1 април (19:06:16 – 19:10:57) – наслов: **„Повлекувањето на раководството на СДСМ од соочувањето го изреволтира членството“**;
- 3 април (19:21:34 -19:24:04) - наслов: **„Паника и нервоза во СДСМ по извесниот двоен пораз и слабиот рејтинг“**;
- 4 април (19:01:37 – 19:03:26) - наслов: **„Курир: По понизниот однос кон Тачи, Заев сега му се додворува на Ахмети“**;

Втор круг од изборната кампања (од 14 до 25 април)

Дневно-информативни емисии

Настапите на Ѓорге Иванов и на Стево Пендаровски пред гласачкото тело, во вториот изборен круг од кампањата за Претседателските избори беа третирани како дел од организираните политички активности на Коалицијата на ВМРО ДПМНЕ и на Коалицијата на СДСМ, а информативната редакција на ТВ Сител ги презентираше во дневниците од 19 и од 23:15 часот. Минутажата од новинарските прилози за вториот изборен круг што траеше од 14 до 25 април, согледана стриктно во посочените промотивни рамки што ги понудија двете спротивставени коалиции, ТВ Сител ја распореди на следниов начин: Ѓорге Иванов беше застапен со вкупно – 1 час 2 минути и 52 секунди, а Стево Пендаровски со вкупно – 8 минути и 41 секунда, додека, пак, вкупното информативно време отстапено за организираниот изборен настап на коалициите го имаше следниов сооднос: Коалицијата на ВМРО ДПМНЕ – 3 часа 20 минути и 12 секунди, а Коалицијата на СДСМ – 19 минути и 4 секунди.

Во однос на директните обраќања (емитувани аудиовизуелни цитати) насочени кон потенцијалното гласачко тело, соодносот на минутажата меѓу двајцата претседателски кандидати беше следниов: Иванов – 19 минути и 41 секунда, Пендаровски – 1 минута и 3 секунди, а споредбата, пак, на ниво на коалиции изнесуваше: 2 часа 20 минути и 18 секунди – за ВМРО ДПМНЕ и Коалицијата, наспроти – 7 минути и 36 секунди за СДСМ и Коалицијата.

ТВ Сител експлицитно негативно ја коментираше кампањата на претседателскиот кандидат Стево Пендаровски, посебно преку прилозите емитувани на:

- 16 април (19:06:03 – 19:09:36) - наслов: „Поддржувачите на ВМРО ДПМНЕ за Пендаровски се стока“;
- 19 април (19:07:10 - 19:09:33) – наслов: „Пендаровски молел на Косово – Хашим Тачи да лобира кај Ахмети за вториот круг“.

ПРЕДВРЕМЕНИ ПАРЛАМЕНТАРНИ ИЗБОРИ 2014 ГОДИНА
(од 5 до 25 април)

Дневно-информативни емисии

Дваесетте дена – од 5 до 25 април - на кампањата за Предвремените парламентарни избори, ТВ Сител новинарски ги проследи со вкупна минутажа од – 13 часа 5 минути и 46 секунди. Уредувачкиот фокус на ова информативно време, распоредено во ТВ дневниците од 19 и од 23:15 часот, беше насочен кон изборните платформи на двете спротивставени коалиции – на владејачката ВМРО ДПМНЕ, застапена со – 5 часа 36 минути и 12 секунди, и на опозициската СДСМ, застапена со – 32 минути и 44 секунди. Драстично поголемата минутажа во прилог на кампањата на ВМРО ДПМНЕ и Коалицијата се должи на начинот на кој се известуваше за неа – покрај класичните извештаи од митинзите, политичките поенти на оваа коалиција беа презентирани и преку разговори и интервјуа со раководството на ВМРО ДПМНЕ (емитувани преку директно вклучување во ТВ дневниците), или со градоначалници од редовите на Партијата, потоа преку прилози од споени изјави на носителите на пратеничките листи во изборните единици, и со извештаи од прес-конференции на кои се промовираа делови од изборната програма насловена „Проверено“.

Позначителна минутажа, во двата централни ТВ дневника, составена од класични извештаи за партиските/коалициските изборни активности, добија и Коалицијата ГРОМ – 19 минути и 8 секунди, ДПА – 19 минути и 27 секунди, и ДУИ – 22 минути и 49 секунди.

Важно место, и како минутажа и како приоритетна позиција на прилозите во структурата на информативната целина, заземаа известувањата за редовните активности на Владата, како и најавите за странски инвестиции во различни сфери од македонската економија – 1 час 34 минути и 59 секунди.

ТВ Сител: Застапеност на субјектите во вестите

Политички субјект	Продолжение
Коалиција СДСМ и др.	00:32:44
Коалиција ВМРО ДПМНЕ и др.	05:36:12
Коалиција ГРОМ	00:19:08
ДПА – Демократска партија на Албанците	00:19:27
ДУИ – Демократска унија за интеграции	00:22:49
ВМРО НП – ВМРО Народна партија	00:02:09
Коалиција за позитивна Македонија	00:11:16
ПДП – Партија за демократски просперитет	00:00:33
СДУ – Социјалдемократска унија	00:01:44
ДОМ – Демократска обнова на Македонија	00:01:34

Влада на РМ	01:34:59
Органи на државната управа	00:31:04
Локална самоуправа	00:21:32
ДИК и други органи	00:18:21
Други субјекти	02:41:07
Без субјекти	00:03:43
Претседател на РМ	00:03:27
Собрание на РМ	00:03:27
Вкупно – 13:05:46	

Под статистичката ставка – „други субјекти“ – акумулираното време од - 2 часа 41 минута и 7 секунди, главно се однесува на прогнозите од испитувањата на јавното мислење, како и на редакциските и на експертските коментари, чии фокусни теми беа - споредбата на изборните програми на ВМРО ДПМНЕ и на СДСМ, и претпоставките за општествените последици доколку лидерот на опозицијата реши да го бојкотира изборниот процес. Недвојбено, ставот на информативната редакција на ТВ Сител во текот на целиот изборен процес беше во полза на програмскиот концепт на владејачката партија, а експлицитно против изборниот настап на опозициската коалиција:

- 18 април (19:10:24 – 19:13:41) наслов: **„Програма и отчетност на ВМРО ДПМНЕ наспроти безидејноста и конфузијата на СДСМ“**;
- 19 април (19:11:33 – 19:15:20) наслов: **„Анализа: изборите се судир на два концепти – работливост (ВМРО ДПМНЕ) наспроти манипулација (СДСМ)“**;
- 22 април (19:18:22 – 19:20:42) наслов: **„Принципите на Груевски и аферите и скандалозните изјави на Зоран Заев: Граѓаните пред избор“**;
- 24 април (19:07:40 – 19:09:30) наслов: **„Пендаровски молел на Косово – Хашим Тачи да лобира кај Ахмети за вториот круг“**;

Драстичната разлика во информативниот однос на ТВ Сител кон кампањите на учесниците во изборниот процес се покажува и преку статистиката за времето отстапено за директни обраќања, односно – минутажа емитувани аудиовизуелни цитати со политички поенти, искажани преку различни облици на настап пред избирачкото тело: Носителите на изборните листи од ВМРО ДПМНЕ и Коалицијата добиле – 131 директно обраќање, со траење од 3 часа 42 минути и 28 секунди, наспроти 28 директни обраќања, односно - 12 минути и 31 секунда, за СДСМ и Коалицијата, и уште помали минутажи за другите учесници во изборниот процес. Забележителна минутажа покажува и времето за промоција на тековните или на проектираните владини политики – 41 минута и 47 секунди.

ТВ Сител: Структура на директните обраќања во вестите

Субјект	Обраќања	Траење
Коалиција ВМРО ДПМНЕ	131	03:42:28
Коалиција СДСМ	28	00:12:31
ДПА	18	00:08:43
Коалиција ГРОМ	14	00:07:11
ДУИ	19	00:09:26
Коалиција за позитивна Македонија	17	00:08:01
ВМРО НП	2	00:00:54
СДУ	2	00:00:48
ДОМ	2	00:01:06
<hr/>		
Влада на РМ	58	00:41:47
Локална самоуправа	17	00:05:55
Органи на државната управа	20	00:08:35
Претседател на РМ	2	00:00:26
Собрание на РМ	2	00:00:32
		Вкупно = 05:28:23

Агенција за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги